

Številka: 007-74 /2012/
Datum: 14. 12. 2012

**Ministrstvo za pravosodje in javno
upravo**
**Direktorat za zakonodajo s področja
pravosodja**
Župančičeva 3, 1000 Ljubljana
gp.mpju@gov.si

ZADEVA: Predlog zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije – mnenje
Informacijskega pooblaščenca
ZVEZA: Vaše zaprosilo in gradivo z dne 30.11.2012

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec v skladu z 48. členom Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) posreduje pripombe in predloge na Predlog zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (EVA: 2012-2030-0056; v nadaljevanju predlog ZSKZDČEU-1) - z vidika varstva osebnih podatkov.

K 37. členu predloga

Člen v tretjem odstavku določa način pošiljanja prošnje za prevoz zahtevane osebe čez ozemlje Republike Slovenije, tako da dovoljuje pošiljanje prošnje »po vsakem sredstvu, ki omogoča pošiljanje pisnih dokumentov«. Glede na dejstvo, da je v prošnji opredeljena zakonska označba kaznivega dejanja (skupaj z imenom, priimkom, datumom in krajem rojstva, prebivališčem in državljanstvom zahtevane osebe) ter opis kaznivega dejanja, vključno z datumom in krajem storitve Pooblaščenec poudarja, da gre v konkretnem primeru za obdelavo posebnih vrst osebnih podatkov¹ (po ZVOP-1 gre za t.i. občutljive osebne podatke).

Direktiva 95/46 ES v zvezi z obdelavo podatkov v zvezi s prekrški, kazenskimi obsodbami ali varnostnimi ukrepi določa, da se ta lahko izvaja samo pod nadzorom uradnega organa ali pa če nacionalna zakonodaja določi ustrezne posebne zaščitne ukrepe. Po 14. členu ZVOP-1 je tako v primeru obdelave občutljivih osebnih podatkov določeno, da morajo biti ti zavarovani na način, da se nepooblaščenim osebam onemogoči dostop do njih. Pri prenosu občutljivih osebnih podatkov preko telekomunikacijskih omrežij se šteje, da so podatki ustrezno zavarovani, če se posredujejo z uporabo kriptografskih metod in elektronskega podpisa, tako da je zagotovljena njihova nečitljivost oziroma neprepoznavnost med prenosom.

Pooblaščenec zato predlaga, da se III. odstavek 37. člena predloga ZSKZDČEU-1 spremeni, tako da glasi:
»Prošnja za prevoz in podatki iz drugega odstavka tega člena se pošljejo s sredstvom, ki omogoča pošiljanje pisnih dokumentov na način, ki med potjo dokumenta zagotavlja tveganju za njegovo razkritje primerno stopnjo zavarovanja osebnih podatkov. Pri prenosu podatkov preko telekomunikacijskih omrežij se šteje, da so podatki ustrezno zavarovani, če je zagotovljena njihova nečitljivost oziroma neprepoznavnost med prenosom. Država članica, ki odloča o dovolitvi prevoza, pošlje uradno obvestilo o svoji odločitvi po enaki poti in na enak način.«

Enako bi moralo glede zavarovanja podatkov, povezanih s prekrški in kazenskimi obsodbami veljati v vseh primerih predloga ZSKZDČEU-1, kjer gre za posredovanje dokumentov s takšnimi osebnimi podatki med državami članicami.

K 52. členu predloga

Člen v prvem odstavku omogoča t.i. proaktivno posredovanje (brez predhodne prošnje) podatkov v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih je pridobil pri izvrševanju svojih pristojnosti, organom druge države članice zgolj na

¹ Glej V. odstavek 8. člena Direktive 95/46 ES.

podlagi (subjektivne) ocene, da bi bili ti podatki lahko koristni za izvedbo predkazenskega ali kazenskega postopka ali bi bili lahko podlaga za prošnjo za pravno pomoč.

Pooblaščenec meni, da takšna »izmenjava osebnih podatkov brez prošnje« omogoča popolno arbitrarnost pravosodnih organov in do nesprejemljive mere zmanjšuje možnost nadzora nad zakonitostjo ravnanja teh organov s strani organov, pristojnih za varstvo osebnih podatkov. Osnovno vodilo pri obdelavi osebnih podatkov je namreč načelo sorazmernosti, po katerem morajo biti osebni podatki, ki se obdelujejo, primerni in (predvsem) potrebni za doseg cilja. V predlogu citirane določbe pa je element sorazmernosti popolnoma spregledan. Če že ne za naknadni nadzor nad ravnanjem pravosodnih organom, je zaveza za presojo sorazmernosti nujna za zagotovitev odgovornega ravnanja pri t.i. proaktivnem posredovanju osebnih podatkov.

Pooblaščenec za to predlaga, da se prvi odstavek 52. člena spremeni, tako da glasi:

»Domači pravosodni organ lahko brez predhodne prošnje pristojnim organom druge države članice pošlje ali od njih prejme podatke v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih je pridobil pri izvrševanju svojih pristojnosti, če na podlagi utemeljenih razlogov oceni, da bi bili ti podatki potrebni za izvedbo predkazenskega ali kazenskega postopka, ali bi bili potrebni kot podlaga za prošnjo za pravno pomoč.«

Seveda v primeru posredovanja /pridobivanja osebnih podatkov od tretjega (ne od posameznika, na katerega se nanašajo) velja, da je organ, ki podatke posreduje, dolžan zagotavljati t.i. zunanjo sledljivost obdelave osebnih podatkov, organ, ki osebne podatke prejema, pa zabeležiti vir, pravni temelj in datum prejema podatka – t.i. notranjo sledljivost obdelave osebnih podatkov (22. in 30. člen ZVOP-1; 11. člen Direktive 95/46 ES).

K 76. členu predloga

Člen v prvem odstavku taksativno določa primere, ko je dopustno uporabiti osebne podatke, pridobljene na podlagi evropskega dokaznega naloga, potem pa v drugem odstavku dovoljuje njihovo uporabo »za vse ostale namene« ob predhodni privolitvi države izvršiteljice ali soglasje osebe, na katero se podatki nanašajo.

Pooblaščenec opozarja, da gre za osebne podatke in z njimi povezane pravice posameznika. Država – še posebej ne njeni represivni organi, si ne sme vzeti pravice, da povsem arbitrarno (brez kriterijev) daje ali zavrača soglasja za kakršnokoli obdelavo posameznikovih podatkov.

Osnovno vodilo varstva osebnih podatkov je predvidljivost obdelave osebnih podatkov za posameznika, na katerega se nanašajo in možnost nadzora nad obdelavo. Ob takšni zakonski določbi sta tako predvidljivost kot kontrola (pravice posameznika) nični. Posameznik je popolnoma prepuščen volji represivnega državnega aparata. Takšno določanje obdelave osebnih podatkov – s privolitvijo države članice in povsem brez meril – je po prepričanju Pooblaščenca v nasprotju s konceptom varstva osebnih podatkov kot človekove pravice. Pooblaščenec zato predlaga, da se določijo kriteriji pod katerimi se smejo osebni podatki, pridobljeni na podlagi evropskega dokaznega naloga uporabiti tudi v druge namene (in katere) ali pa naj se drugi odstavek 76. člena predloga ZSKZDČEU-1 izpusti.

K 101., 109. in 122. členu predloga

Že zgoraj smo opozorili, da je dopustna le tista obdelava osebnih podatkov, ki je sorazmerna – nujna in potrebna za doseg zasledovanega cilja. Drugi odstavek 101. člena, prvi odstavek 109. člena in četrti odstavek 122. člena od zapisanega vodila močno odstopata. Predvidevata namreč obdelavo osebnih podatkov, ki so »koristni« za odločanje o priznanju oziroma »koristni« za izvrševanje nadzornega ukrepa. Poudarjamo, da so se državni organi, še posebej, če gre za izvajanje represivnih ukrepov, dolžni samoomejiti. Če je podatek le koristen (zanimiv) ni pa potreben za sprejem odločitve ali izvajanje ukrepa, ga oblastni organ ne bi smel obdelovati.

Pooblaščenec zato predlaga, da se iz obeh navedenih določil beseda »koristni« izpusti.

K 225. členu predloga

Člen določa, da si pristojni organi Republike Slovenije in drugih držav članic zaradi učinkovitega posredovanja podatkov o pravnomočnih kazenskih obsodbah in posledicah teh obsodb na področju začasne ali trajne izgube določenih pravic neposredno izmenjujejo podatke iz evidenc podatkov o pravnomočnih kazenskih obsodbah in posledicah teh obsodb.

Pooblaščenec poudarja, da ne more biti namen izmenjave podatkov iz kazenskih evidenc med državami članicami *neposredna in učinkovita izmenjava osebnih podatkov o kazenskih obsodbah in njihovih posledicah med državami članicami Evropske unije*. Izmenjava osebnih podatkov pač ne more biti namenjena sama sebi-takšna bi bila popolnoma nesmiselna. Pridobitev in posredovanje osebnih podatkov morajo biti (da je zadoščeno načelu namenskosti in sorazmernosti) namenjeni izvajanju določenih pristojnosti državnih organov – torej izvajanju oblastnih nalog. Opredelitev namena obdelave osebnih podatkov je torej v citiranem členu popolnoma izostala – Pooblaščenec predlaga, da se doda, vsaj v smislu sklica na vsebinsko polnejše 227., 228., 229. in 230. člen predloga ZSKZDČEU-1.

K obrazcu 13

Obrazec je namenjen izmenjavi informacij iz kazenske evidence in vključuje tudi podatek o prstnih odtisih. Pooblaščenec opozarja, da v kazenski evidenci (po 250.a členu ZIKS-1) ni podatkov o prstnih odtisih, posledično pa torej ne morejo (ne smejo) biti predmet izmenjave.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka